📜 **Emrah ile Selvî Han Hikâyesi – Anonim Halk Hikâyesi**

🖋️ **Tür:** Halk Hikâyesi
📅 **Dönem:** 17. yüzyılın başlarından itibaren sözlü gelenekte yaşatılmış
🎯 **Temalar:** Aşk, sadakat, kahramanlık, mücadele, ayrılık ve kavuşma

👤 **Kahramanlar:**

- **Emrah:** Aşık bir delikanlı, aşkı için yollara düşen yiğit
- **Selvî Han:** Mahmut Bey'in güzelliğiyle meşhur kızı, Emrah'ın sevdalısı
- **Mahmut Bey:** Selvî Han'ın babası
- **Şah Abbas:** İran hükümdarı, Selvî Han'a göz koyar
- **Yagıp Han:** Emrah'a destek olan Türkmen beyi
- **Emir Kul Han:** Selvî Han'ı zorla nikahlamaya çalışan kişi
- **Aşık Ahmet:** Emrah'ın babası, bilge karakter

✨ **Kısa Özet:**

Emrah, çocuk yaşta **Mahmut Bey'in hizmetine girer** ve orada **Selvî Han'a gönlünü kaptırır.** Beyler araya girerek, Mahmut Bey'i kızını Emrah'a vermeye razı eder. Düğün hazırlıkları başlamışken, İran hükümdarı **Şah Abbas Van'ı kuşatır**. Şehri alamayınca, içlerinden Selvî Han'ı da alarak sarayına götürür. Kızın güzelliğine hayran kalan Şah, onu kendisine eş yapmak ister.

Selvî Han ise aşkına sadıktır. **Şah'tan yedi yıl mühlet ister.** Emrah, onun esir edildiğini öğrenince, **Isfahan'a doğru yola çıkar.** Yolda Türkmen beyi **Yagıp Han'dan** yardım görür. Selvî Han'ın Emrah'a olan sevgisini anlatan bir mektup yazılır. Şah, hikâyelerini dinleyince kızdan vazgeçer.

Fakat Şah'ın maiyetindekiler buna karşı çıkar, Selvî Han'ı öldürmek isterler. Emrah, türlü sınavlardan geçerek sevgilisine kavuşmak için mücadele eder. Fakat bir süre sonra **Selvî Han kardeşleriyle birlikte bir şehre gönderilir.** Emrah yollara düşer, **Van, Bitlis, Revan** derken sevgilisini bulamaz. Bir gün **Emir Kul Han'ın adamları**, Selvî Han'ı zorla nikahlamak ister. **Emrah, Hızır'ın da yardımıyla Isfahan'a yetişir** ve büyük bir cenk sonrası onu kurtarır.

Hikâye, **Emrah ile Selvî Han'ın vuslatı ve evlilikleriyle** son bulur. Aşk, sadakat ve inanç, tüm zorlukların üstesinden gelir.

Deniz Hoca

📜 **Kerem ile Aslı Hikâyesi – Anonim Halk Hikâyesi**

🖋️ **Tür:** Halk Hikâyesi
📅 **Dönem:** 16. yüzyıldan itibaren sözlü gelenekte aktarılmış
🎯 **Temalar:** Aşk, sabır, kader, ayrılık ve kavuşamama

👤 **Kahramanlar:**

- **Kerem:** İsfahan padişahının oğlu; aşkı için diyar diyar gezen âşık
- **Aslı:** Ermeni keşişin kızı; güzelliğiyle meşhur, Kerem'in sevdalısı
- **Keşiş:** Aslı'nın babası, dinî farklılığı nedeniyle aşklarına engel olur
- **Sofular, dervişler, yol göstericiler:** Kerem'in yolculuğuna eşlik eden tipler

✨ **Kısa Özet:**

İsfahan padişahı bir gün çocuğu olması için dua eder. Dileği kabul olur ve oğlu **Kerem** dünyaya gelir. Aynı anda bir Ermeni keşişin de **Aslı adında güzeller güzeli bir kızı** olur. Çocuklar büyürken aynı medresede eğitim alırlar ve birbirlerine âşık olurlar.

Kerem, Aslı'yı istemek için ailesini gönderse de **keşiş din ayrılığı bahanesiyle bu evliliğe karşı çıkar.** Kerem'in inadı ve aşkı karşısında çareyi **kızı gizlice kaçırmakta** bulur. Aslı'yı da alıp uzak diyarlara götürür. Bu olaydan sonra Kerem, sevdiğinin peşine düşer. **Aşkı için diyar diyar dolaşır**, bağrında sazı, dilinde sevda türküleriyle Anadolu'yu adım adım gezer.

Her gittiği yerde izini sürdüğü Aslı'dan bir haber alır; ama her defasında **bir adım geriden gelir.** Kerem'in hikâyesi böylece **bir yol hikâyesine** dönüşür: Tebriz'den Halep'e, Diyarbakır'dan Şam'a kadar uzanan uzun bir aşk yolculuğudur bu.

Sonunda Aslı'ya kavuşan Kerem, onunla evlenmeye çok yaklaşır. Fakat **keşiş, kızına büyülü bir gömlek giydirir**; düğün gecesi gömleğin düğmeleri çözülmez olur. Kerem sabrı tükenip "Ah!" çekince **içinden bir alev çıkar** ve onu yakar. Aslı ise Kerem'in küllerinin başında kahrolur; kimi varyantlarda o da kendini yakar veya acıya dayanamayarak ölür.

Deniz Hoca

📜 **Tâhir ile Zühre – Anonim Halk Hikâyesi**

🖋️ **Tür:** Halk Hikâyesi / Aşk ve Kader Anlatısı
📅 **Dönem:** 16. yüzyıldan itibaren sözlü kültürde şekillenmiş
🎯 **Temalar:** İlahi kader, büyü, sabır, aşk, ayrılık ve trajedi

👤 **Kahramanlar:**

- **Tâhir:** Vezirin oğlu, aşkı uğruna sürgüne ve zindana direnen sadık âşık
- **Zühre:** Padişahın kızı; aşkına sadık, fedakâr ve acı dolu bir sevda kadını
- **Padişah:** Zühre'nin babası; büyünün etkisinde kalarak aşkın önüne engel olur
- **Padişahın Eşi:** Kötücül figür; büyüyle padişahı Tâhir'e düşman eder
- **Derviş:** Kaderin sözcüsü, hikâyeye manevi boyut kazandıran hikmet sahibi

✨ **Kısa Özet:**

Çocukları olmayan bir padişah ve vezir, tebdil-i kıyafetle çarşıyı gezerken yaşlı bir dervişle karşılaşır. Derviş, kendisine 1000 altın verenin muradına ereceğini söyler. Padişah bu sözden etkilenip parayı verir. Sonra bir başka dervişle karşılaşırlar. O da onlara bir elma vererek "Bu gece yiyin; birinizin kızı, birinizin oğlu olacak. İsimlerini Tâhir ve Zühre koyun. Evlilik yaşına gelince evlendirin; aksi takdirde aşkları efsane olacak" der.

Söylenen olur: Padişahın kızı **Zühre**, vezirin oğlu **Tâhir** dünyaya gelir. Beraber büyürler ve zamanla birbirlerine âşık olurlar. Ancak padişahın eşi, büyü yaptırarak kocasını Tâhir'e düşman eder. Dervişin uyarısına rağmen padişah, kızını Tâhir'le evlendirmeye razı olmaz. Tâhir, önce saraydan uzaklaştırılır, sonra **Mardin'de bir zindana atılır.**

Tâhir bütün acılara rağmen Zühre'den vazgeçmez. Padişah onu **öldürmeye karar verir.** İdam edileceği gün **iki rek'at namaz kılmak için izin ister.** Namazın sonunda Allah'a canını alması için dua eder ve dua kabul olur: **Tâhir oracıkta vefat eder.**

Tâhir'in ölüm haberini alan Zühre, **aklını yitirir.** Onun mezarına gidip feryat ederken **orada can verir.** Aşkları vuslatla değil, mezarda birlikle son bulur.

Deniz Hoca

📜 **Ferhâd ile Şîrîn – Anonim Halk Hikâyesi / Mesnevi Kökenli**

🖋️ **Tür:** Halk Hikâyesi (Mesnevi kökenli – Klasik aşk hikâyesi)
📅 **Menşei:** Nizâmî-i Gencevî'nin *Hüsrev ü Şîrîn* mesnevisinden çıkıp zamanla müstakilleşmiştir
🎯 **Temalar:** Aşk, kader, sabır, fedakârlık, trajedi, imkânsız vuslat
📚 **İlk Bağımsız Mesnevi Örneği:** *Ferhâd u Şîrîn* – Ali Şîr Nevâî (1484)

👤 **Kahramanlar:**

- **Ferhâd:** Ressam/nakkaş, halktan biri, çalışkan, sabırlı, aşkı için her şeyi göze alan kahraman
- **Şîrîn:** Güzelliğiyle ünlü, asilzade bir genç kadın, Ferhâd'a aşıktır
- **Mehmene Bânû:** Şîrîn'in ablası (veya bazı varyantlarda annesi); aşklarına karşı çıkan güçlü kadın figürü
- **Hüsrev:** Amasya hükümdarının oğlu, sonradan Şîrîn'e âşık olan ikinci erkek karakter
- **Dadı/Kocakarı:** Ferhâd'a yalan söyleyerek ölümüne sebep olan kötü figür

✨ **Kısa Özet:**

Kökeni Nizâmî'nin *Hüsrev ü Şîrîn*'ine dayansa da halk anlatılarında **Ferhâd hikâyenin merkezine alınmış**, Hüsrev daha geri planda kalmıştır.

Horasan'da bir hükümdar olan **Mehmene Bânû**, kardeşi **Şîrîn** için muhteşem bir köşk yaptırır. Köşkün nakışlarını, meşhur nakkaş **Behzat'ın oğlu Ferhâd** yapar. Şîrîn, Ferhâd'ı ilk gördüğü anda âşık olur, Ferhâd da ona gönlünü kaptırır.

Köşk tamamlanınca Şîrîn, önünden bir su akmasını ister. Mehmene Bânû, bu işi başaranın muradına ereceğini duyurur. **Ferhâd, Bîsütûn Dağı'nı delerek 39 günde bu işi başarır.** Ancak aralarındaki aşk ortaya çıkınca Ferhâd zincire vurulur, sonradan rüyada gelen bir uyarı üzerine serbest bırakılır. Ferhâd altınları fakirlere dağıtır ve **çöllerde aşk acısıyla dolaşmaya başlar.**

Bu sırada Amasya hükümdarı Hürmüz Şah, Mehmene Bânû'yu mağlup eder ve **Şîrîn'i alıp oğlunun karargâhına götürür.** Hürmüz Şah'ın oğlu **Hüsrev de Şîrîn'e âşık olur.** Ferhâd ile Şîrîn'in kavuşması için Ferhâd'a tekrar **dağ delip su getirme görevi** verilir.

Tam işi tamamlayacağı sırada, dadı kılığındaki kadın ona **Şîrîn'in öldüğünü söyler.** Ferhâd, **külüngünü başına vurup intihar eder.** Şîrîn bu haberi alınca **hançerle kendini öldürür.** Ardından gelen Hüsrev ve babası, bu trajedi karşısında yıkılır. **İki âşık yan yana gömülür.** Mezarlarının başında bir **beyaz ve bir kırmızı gül**, onların aşkını sembolize eder; **aralarındaki diken ise kötücül dadıyı temsil eder.**

Deniz Hoca

📜 **Arzu ile Kamber – Anonim Halk Hikâyesi**

🖋️ **Tür:** Halk Hikâyesi (Aşk – Ayrılık – Trajedi)
📍 **Yaygınlık Alanı:** Azerbaycan, Irak Türkmenleri, Kilis, Anadolu
🎯 **Temalar:** Sadık aşk, toplumsal baskı, anne engeli, ah ve beddua, kader

👤 **Kahramanlar:**

- **Kamber:** Fakir, öksüz, sadık ve onurlu bir âşık
- **Arzu:** Beşik kertmesi, asil bir aileden; gönlünü Kamber'e kaptıran talihsiz âşık
- **Yenge (Arzu'nun annesi):** Aşkın önündeki en büyük engel, kötücül anne figürü
- **Tüccar ve Oğulları:** Arzu'ya talip olan zengin ve kibirli kişiler
- **Kocakarı:** Yalan, hile ve nifakla Arzu ile Kamber'i ayıran kadın

✨ **Kısa Özet:**

Kamber, küçük yaşta anne babasını kaybedince amcasının himayesinde büyür. Beşik kertmesi olduğu **Arzu** ile aynı evde yetişir, birlikte okula giderler. Aralarındaki bağ zamanla aşka dönüşür. Ancak Arzu'nun annesi bu aşkı hiçbir zaman kabullenmez.

Anne, **çiftin buluşmalarına engel olur, onları sütkardeşi yapmaya çalışır, hatta Kamber'i zehirlemeye kalkışır.** Daha sonra Arzu'yu zengin bir tüccarın oğluna vermek ister. Kamber ise hükümdara sığınarak yardım alır. Fakat bir **kocakarı**, Kamber'e Arzu'nun öldüğü yalanını söyler. Kamber geri çekilir.

Gerçek kısa sürede ortaya çıkar. Arzu istemediği bu evliliğe zorlanmaktadır. Düğün hazırlıkları sürerken Kamber'in **ahı, bedduası** gelini süsleyen kadınların başına felaketler getirir. Hiç kimse Arzu'yu düğüne hazırlamaya yanaşmaz. Sonunda **Kamber, gelini kendi elleriyle süsler.**

Düğün günü Kamber'in **ayağı at tarafından ezilir, kırbaçlanır, hakarete uğrar.** Tam anlamıyla yıkıma uğrayan Kamber, **gelin alayının arkasından sürünerek gider.**

Sonunda Kamber, **kendini nehre atar.** Su yüzüne çıkınca **Arzu onu tanır.** Hızır'a dua eder ve Kamber kurtarılır ama çok geçtir. **Kamber, Arzu'nun dizinde can verir.** Arzu da ardından canına kıyar.

Tüccar her şeyin farkına varır, olaylara sebep olan kocakarıyı öldürür. Kocakarının kanı âşıkların bedenlerine sıçrar ve **mezarlarının arasından bir diken biter.** Ne zaman kesilse tekrar büyür. Diken, **sevgililerin sonsuz vuslatına bile engel olur.**

Deniz Hoca

Deniz Hoca'nın Kitapları

Dil Bilgisi + Paragraf Taktikleri
Not + Etkinlik + Soru
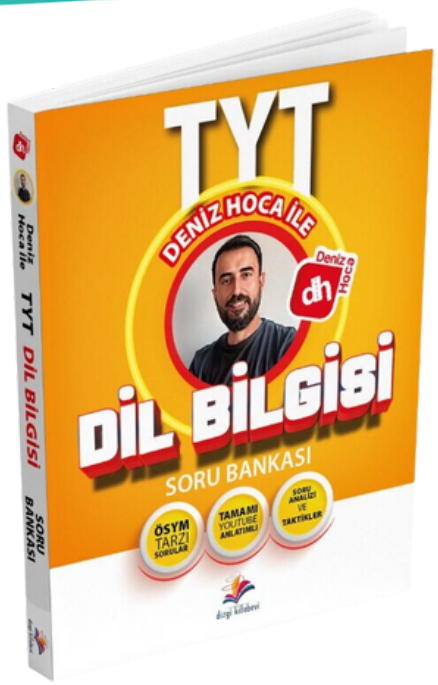
AYT Edebiyat Konu Notları
+ Garanti Konu Özet Tablolar